

Rapport 2008:22

LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN

Jordbruket i Stockholms län

En statistisk sammanställning

Rapport 2008:22

LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN

Jordbruket i Stockholms län

En statistisk sammanställning

Foto omslag: Paulina Liljander

Utgivningsår: 2008

ISBN: 978-91-7281-319-9

För mer information kontakta
Lantbruksenheten
Länsstyrelsen i Stockholms län,
tfn 08-785 40 00, inml@ab.lst.se

Rapporten finns endast som pdf.

Du hittar den på vår webbplats **www.ab.lst.se/publikationer**

Förord

Syftet med landsbygdprogrammet är att stödja en hållbar ekonomisk, ekologisk och social utveckling av landsbygden. I Stockholms län är det fyra särskilt angelägna områden som lyfts fram: Öppna marker med betesdjur, hästverksamhet, bioenergi och övergödning.

Stockholms län har genom sin närhet till huvudstaden särskilda förutsättningar som i många avseenden påverkar regionens landsbygd och dess utveckling. Storstaden ger goda möjligheter i form av kommunikationer samt efterfrågan på arbetskraft, service och varor.

En statistisk sammanställning är ett användbart verktyg när man vill följa utvecklingen av företagen på landsbygden och mäta effekterna av olika åtgärder i landsbygdsprogrammet.

Den första sammanställningen av statistiken över jordbruket i Stockholms län genomfördes av Jessica Ekström år 2006, i anslutning till avslutningen av miljö- och landsbygdsprogrammet 2000-2006. En uppdatering och delvis omstrukturering har genomförts för år 2007 av Paulina Liljander.

Sammanställningen innehåller statistik om jordbruksmarken i länet, växtodlingen och husdjuren, jordbruksföretagen och dess företagare, EU-stöden, ekologisk produktion samt jordbruket i skärgården. Den vänder sig i första hand till företagare på landsbygden, men kan även vara användbar för olika myndigheter och andra organisationer.

Sammanställningen av statistiken har finansierats med medel från Landsbygdsprogrammet, som finansieras av EU och den svenska staten.

Stockholm april 2008

Jan Emmervall
Lantbruksdirektör

Innehållsförteckning

Beskrivning av statistiken.....	7
Statistiska centralbyrån och Jordbruksverket	7
Lantbruksregistret.....	7
DAWA-rapporter	7
KRAV:s statistik	8
Skogsstyrelsen.....	8
 Stockholms län	 9
 Jordbruksarealer i kommunerna	 10
 Jordbruksföretag	 12
Andel företag efter driftsinriktning samt antal företag	12
Genomsnittliga markpriser	14
 Företagare	 15
Åldersstruktur på jordbruksföretagare	15
Förvärvsarbetande inom jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske	16
 Växtodling.....	 17
Areal åkermark.....	17
Areal betesmark.....	17
Areal åkermark samt antal företag.....	18
Genomsnittsareal.....	18
Grödfördelning	19
Trädgårdsföretag	19
Areal skog	20
 Husdjur	 21
Antal nötkreatur.....	21
Antal får.....	22
Antal svin.....	23
Antal värphöns	24
 Ekologisk produktion	 25
KRAV-godkänd jordbruksareal	25
Antal KRAV-an slutna gårdar.....	25
Antal KRAV-godkända nötkreatur.....	26
Antal KRAV-godkända får.....	26
Antal KRAV-godkända svin.....	27
Antal KRAV-godkända värphöns	27

EU-stöd	28
Antal brukare som söker miljöersättningar	28
Ansökt areal miljöstöd	29
Antal utbetalningar av startstöd, samt utbetalt stöd	29
Antal utbetalningar av investeringsstöd samt utbetalt stöd	30
Investeringsstöd som har beviljats, områdesvis 2000-2007	30
Antal utbetalningar av projektstöd, samt utbetalt stöd	31
 Jordbruket i Stockholms skärgård	 32
Ansökt areal åker- och betesmark 2004	33
Ansökt areal miljöstöd 2004	33
Antal djur i ansökningar om EU-stöd 2004	34
 Källförteckning	 35

Beskrivning av statistiken

Statistiska centralbyrån och Jordbruksverket

Den huvudsakliga källan till statistiken i denna sammanfattning är hämtad från Jordbruksstatistisk årsbok. Denna statistik produceras av Jordbruksverket och Statistiska centralbyrån. En del information är även hämtad från SCB:s statistikdatabas och Jordbruksverkets Statistiska meddelanden, serie JO – Jordbruk, skogsbruk och fiske.

Lantbruksregistret

Lantbrukregistret infördes 1968 och innehåller uppgifter om landets jordbruksföretag. Uppgiftsinsamlingen skedde årligen.

I lantbruksregistret registreras från och med år 2000 företag med mer än 2 hektar åkermark, företag med högst 2 hektar åkermark med stora djurbesättningar med nötkreatur, får, svin eller höns, samt företag med trädgårdsodling som omfattar minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsareal.

Uppgifterna i registret ska avse förhållandena en viss dag i början av juni respektive år.

Fram till och med 1995 insamlades uppgifter till lantbruksregistret genom totalundersökningar, det vill säga samtliga uppgifter samlades in från samtliga jordbruksföretag. Därefter har totalundersökningar genomförts endast de år då EU:s strukturundersökningar genomförts, det vill säga åren 1997, 1999, 2003 och 2005. Övriga år har vissa uppgifter samlats in för ett urval av jordbruksföretag. Fram till och med 1999 samlades alla uppgifter in till lantbruksregistret genom postenkäter till jordbruksföretagen. Därefter har informationen i några av Jordbruksverkets administrativa register använts som underlag. Dessa register är i första hand registret för jordbrukarnas ansökningar om arealbaserade stöd och det centrala nötkreatursregistret (CDB). Utöver detta insamlas information till lantbruksregistret genom kompletterande enkäter.

DAWA-rapporter

DAWA-rapporterna är jordbruksverkets sammanställningar av ansökningar om EU-stöd. Statistik som grundas på EU-ansökningar kan dock vara missvisande. Varje företags brukningscentrum ligger till grund för till vilken kommun arealerna räknas. En brukare kan ha brukningscentrum i en kommun, och marken i flera kommuner eller län. Därför kan arealer räknas in i en annan kommun än den verkliga ligger i. Dessutom kan

ansökningarna vara felaktiga. Det förekommer till exempel ansökningar om stöd för betesmark trots att det egentliga ägoslaget är skog eller åkermark.

KRAV:s statistik

Statistiken baseras huvudsakligen på data hämtat från KRAV:s databas som innehåller uppgifter om de anslutna producenterna. En del uppgifter är hämtade från Jordbruksstatistisk årsbok och Jordbruksverket.

Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen är ansvarig för den officiella statistiken om skogsbrukets produktion, skogsbrukets sysselsättning samt miljö och sociala frågor i skogen. Statistiken har hämtats på skogsstyrelsens hemsida.

Stockholms län

Stockholms län är cirka 18 mil långt och cirka 9 mil brett sett ur fågelperspektiv och exklusive havsområdet. Landytan är drygt 6 500 km², vilket motsvarar knappt 2 procent av Sveriges hela landyta. Cirka 2/3 av landytan består av åker- och skogsmark. I länet finns 26 kommuner. Sett till ytan är Norrtälje den största kommunen och svarar för knappt 1/3 av länets yta med sina 2 000 km².

Andelen bebyggd mark i länet uppgår till 15 procent, jämfört med 2,7 procent i övriga landet. I Stockholms län bor 1,9 miljoner människor, vilket motsvarar 21 procent av landets befolkning.

Stockholms län omfattar delar av landskapen Södermanland och Uppland med tidig bosättning och uppodling längs Mälaren och dess vattendrag. Topografiskt och geologiskt bildar den stora förkastningssänkan, Mälardalen, en viktig skiljelinje såväl i länet som i grannlänerna. Störst förekomst av postglaciala leror finns i Uppland som är en relativt flack, bördig större jordbruksslätt, medan södra Mälarkusten är ett brant och ganska otillgängligt skogsområde. Mälaren, men även en del andra större sjöar, gör odlingsklimatet i dessa delar mer gynnsamt än i övriga länsdelar.

Roslagen är kargare med en blandning av morän- och lermarker och odlingsområdena är ofta små och spridda, men även en del bättre slättbygdsområden finns.

Den del av länet som tillhör Södermanland präglas topografiskt av större tvärgående sprickdalssystem, som är utfyllda med postglaciala och glaciala leror och vittringsprodukter som morän efter landisarna, där uppodling skett. Odlingsmöjligheterna är delvis bra, delvis sämre genom lättare jordar än mellanleror och hårdare klimat än Mälardalen. Landskapet är också mer sönderbrutet och kuperat med större skogsinslag än i Mälardalsdelarna.

I skärgården är odlingsförutsättningarna arealmässigt och klimatiskt begränsade.

Jordbruksarealer i kommunerna

I Stockholms län finns 26 kommuner. I tabell 1 redovisas areal åkermark i varje kommun. Kommunerna har rangordnats efter arealen åkermark år 2003. Ansökt areal åkermark har ökat något år 2006 jämfört med 2003. Detta kan bero på att brukarna skulle redovisa all jordbruksmark år 2005 i och med gårdsstödsreformen, då stödrätterna delades ut.

Tabell 1. Åkermark i kommunerna (ha), samt areal åkermark i ansökningar om EU-stöd. Källor: SCB:s statistikdatabas och DAWA-rapporter.

	Areal enligt SCB 2003	Ansökt areal 2003	Ansökt areal 2006
Norrtälje	26515	26359	26530
Södertälje	9562	9097	9151
Sigtuna	9517	9479	9212
Vallentuna	7718	8189	8159
Ekerö	6009	5959	6195
Nynäshamn	5459	5468	5621
Upplands-Bro	5433	5801	5665
Haninge	3046	2861	2946
Botkyrka	2881	2917	2926
Österåker	1900	1767	1786
Nykvarn	1822	1786	1788
Upplands Väsby	1281	1007	1243
Värmdö	964	901	1005
Täby	721	833	770
Salem	713	681	672
Tyresö	391	134	131
Huddinge	382	379	458
Vaxholm	261	256	263
Järfälla	220	151	179
Sollentuna	220	248	139
Stockholm	205	231	314
Nacka	*	117	147
Lidingö	*	91	109
Danderyd	*	61	66
Solna	*	2	1
Sundbyberg	*		
Summa		84949	85476

* Ingen uppgift redovisad.

I tabell 2 redovisas arealen betesmark i varje kommun. Kommunerna har rangordnats efter arealen betesmark 1999. Ansökt areal betesmark har ökat 2006 jämfört med 2001. Detta kan bero på att brukarna skulle redovisa all jordbruksmark år 2005 i och med gårdsstödsreformen, då stödrätterna delades ut. Det bör påpekas att en del ansökningar om betesmark kan vara felaktiga, då det egentliga ägoslaget är skog eller åkermark.

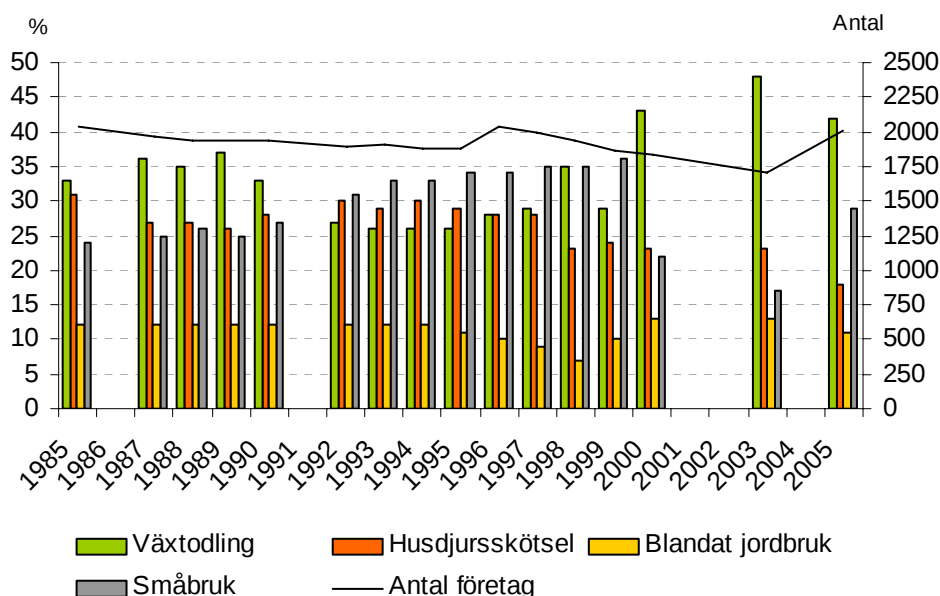
Tabell 2. Betesmark i kommunerna (ha), samt areal betesmark i ansökningar om EU-stöd. Källor: SCB:s statistikdatabas och DAWA-rapporter.

	Areal enligt SCB 1999	Ansökt areal 2001	Ansökt areal 2006
Norrtälje	5379	5939	6491
Vallentuna	1146	1044	1224
Södertälje	1129	1026	1310
Upplands-Bro	1051	513	719
Sigtuna	985	923	1117
Haninge	663	603	729
Värmdö	649	630	563
Nynäshamn	577	414	676
Ekerö	543	536	753
Österåker	529	319	513
Upplands Väsby	126	92	120
Huddinge	122	185	219
Botkyrka	115	158	200
Täby	107	157	208
Nykvarn	99	50	162
Sollentuna	94	164	158
Vaxholm	92	118	158
Tyresö	83	100	175
Nacka	66	45	70
Järfälla	54	58	94
Salem	19	29	63
Stockholm	*	69	212
Danderyd	*	18	22
Lidingö	*	14	11
Solna	*	7	13
Sundbyberg	*		
Summa		13211	15980

* Ingen uppgift redovisad.

Jordbruksföretag

Andel företag efter driftsinriktning samt antal företag

Diagram 1. Andel företag efter driftsinriktning (%) samt antal företag. Blandat jordbruk innebär att företaget har både växtodling och husdjur. Småbruk är företag med ett beräknat arbetsbehov på mindre än 400 timmar/år. Det saknas uppgifter för några år i diagrammet. Källor: Jordbruksstatistisk årsbok 1987-2007.

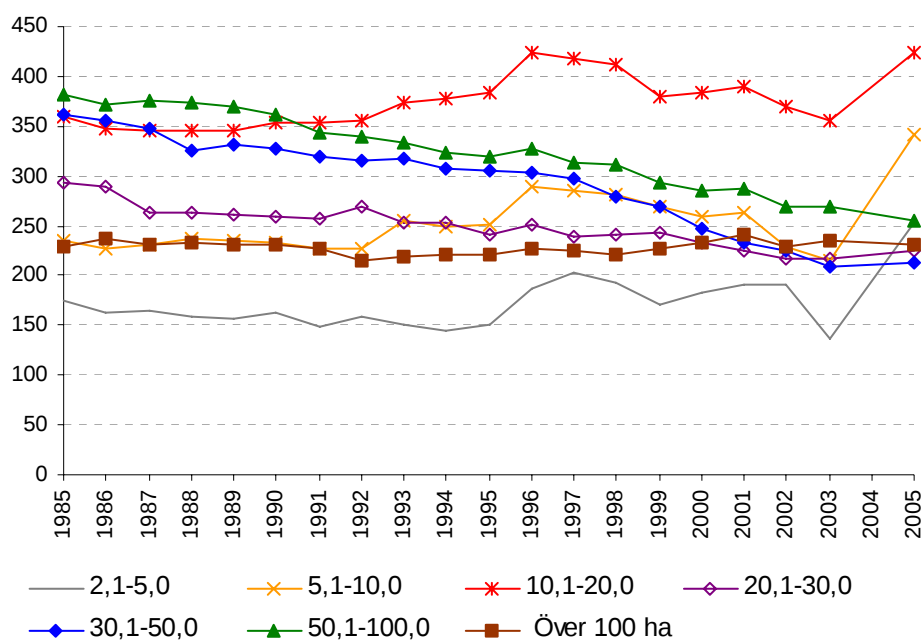
Sedan 1940-talet har antalet jordbruksföretag i Sverige stadigt minskat. Minskningstakten var procentuellt sett kraftigare under 1960- och 1970-talen än vad den har varit därefter. Under de senare åren har minskningstakten varierat mellan olika delar i landet. Den har varit betydligt högre i de fyra nordligaste länen än i övriga delar av landet. Lägst har minskningstakten varit i länen kring Mälaren och Hjälmaren.

Den nedåtgående trenden av antal jordbruksföretag beror på en medveten rationalisering av jordbruket, som har resulterat i färre men större enheter.

I diagram 1 syns en uppgång av antal företag 1995-1996 som troligen beror på arealbidraget som infördes 1995 i samband med inträdet i EU. De företag som har ökat i antal under 2005 är de som bedriver småbruk. Detta beror troligen på att fler företag hade möjlighet att söka stöd när gårdsstödet introducerades 2005.

Märk att andelen företag efter driftsinriktning är uttryckt i procent, det är alltså inga exakta tal, vilket kan göra digrammet svårt att tolka.

Antal företag efter storleksgrupp areal åkermark

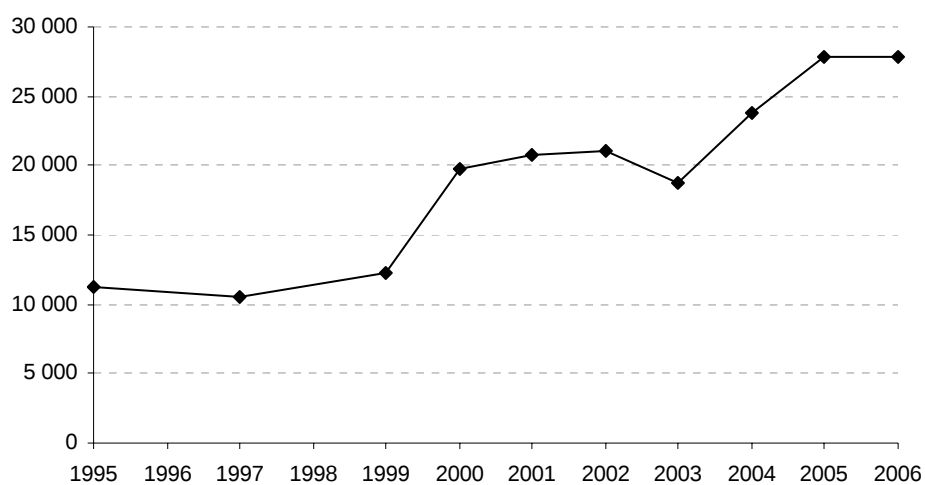
Diagram 2. Antal företag efter storleksgrupp areal åkermark (ha). Källor: Jordbruksstatistisk årsbok 1986-2006.

Små jordbruksföretag med 2-20 ha åkermark verkar vara väldigt trendkänsliga och påverkas i hög grad av den gällande jordbrukspolitiken. Efter EU-inträdet 1995 ökar dessa företag i antal, troligen på grund av arealbidraget. Även i samband med gårdsstödsreformen 2005 ökar dessa företag.

Företag med 30-100 ha åkermark visar en tydligt nedåtgående trend. Troligen kan dessa brukare inte livnära sig på enbart jordbruket, utan har andra sysselsättningar också. Dessa företag blir färre och färre eftersom lönsamheten är dålig och den yngre generationen ofta saknar intresse att ta över.

De större jordbruksföretagen med mer än 100 ha åkermark ser ut att vara stabila i antal och inte särskilt trendkänsliga.

Genomsnittliga markpriser

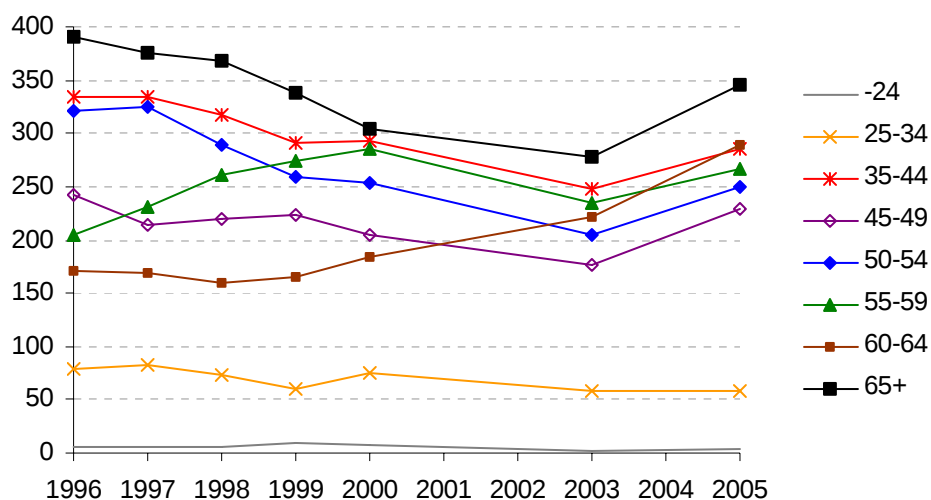

Diagram 3. Genomsnittliga markpriser (kr/ha). Källor: Statistiska meddelanden, Priser på jordbruksmark, serie JO38.

Priset på jordbruksmark följer i hög grad priset på skogsmark. I början av 2000-talet ökade priserna på åkermark. Detta kan bero på en framtidsstro efter inträdet i EU.

Företagare

Åldersstruktur på jordbruksföretagare

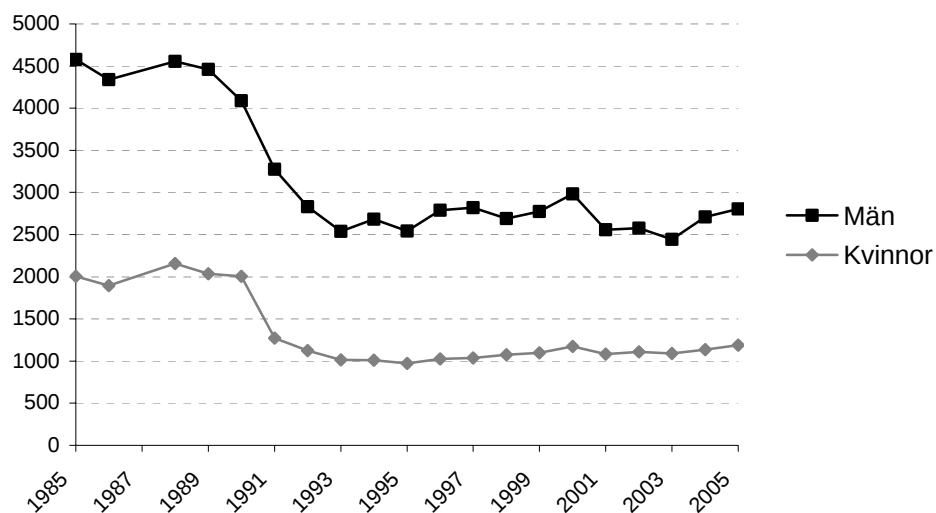

Diagram 4. Åldersstruktur på jordbruksföretagare (antal jordbruksföretagare i olika åldersgrupper). Källa: SCB:s statistikdatabas.

Indelningen i åldersklasser har från 1996 anpassats till internationell standard. Från detta år medtas endast en företagare per jordbruksföretag i tabellen, i tidigare statistik kunde 1-3 företagare räknas med.

Notera att indelningen efter ålder inte följer samma intervall i alla åldersklasser.

Förvärvsarbetande inom jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske

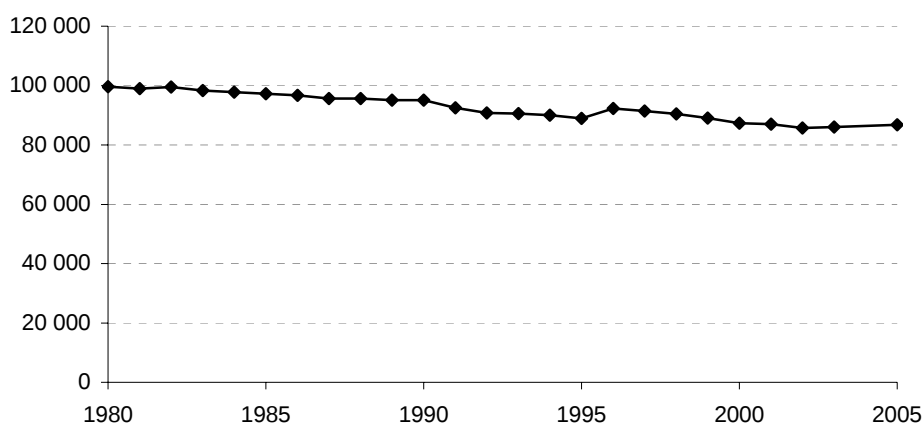
Diagram 5. Förvärvsarbetande inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske. Källa: Jordbruksstatistisk årsbok 1988-2007.

Mellan 1985 och början av 1990-talet bestod antalet förvärvsarbetande i diagram 5 av en stor andel skogsarbetare. Under denna period skedde en rationalisering av tekniken inom skogsbruket och många skogsarbetare friställdes. Under 1990-talet och framåt är majoriteten av antalet förvärvsarbetare lantbrukare.

Växtodling

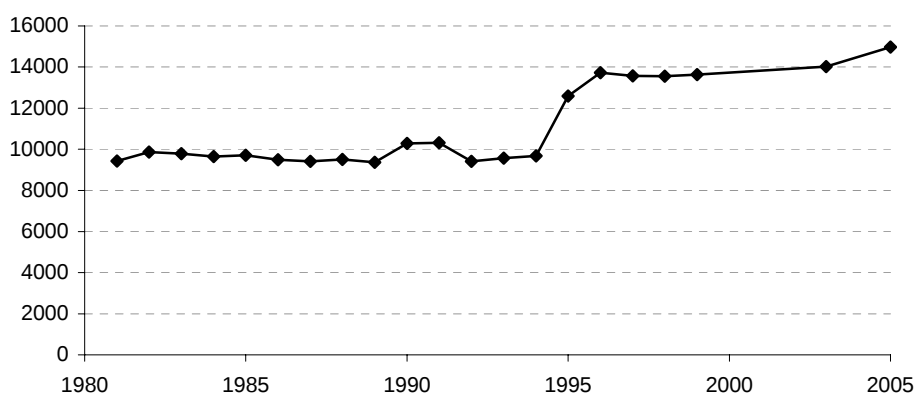

Areal åkermark

Diagram 6. Areal åkermark (ha). Källor: Jordbruksstatistisk årsbok 1981-2007.

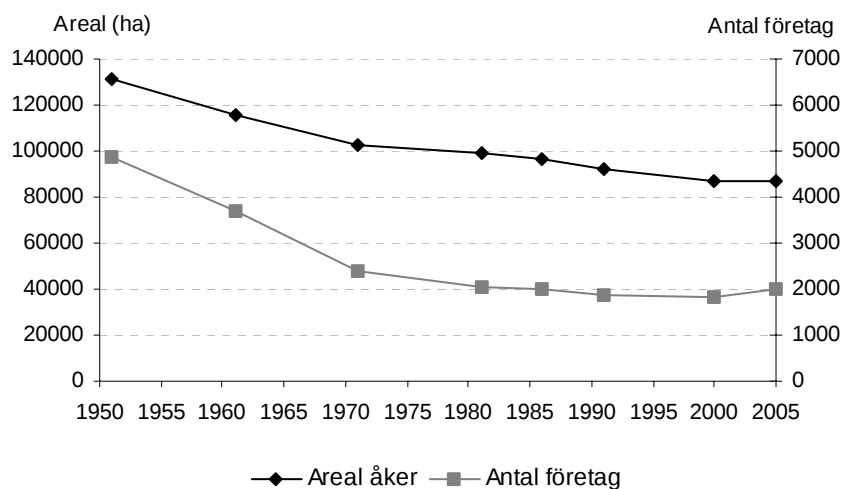
Areal betesmark

Diagram 7. Areal betesmark (ha). Källor: Jordbruksstatistisk årsbok 1982-2007.

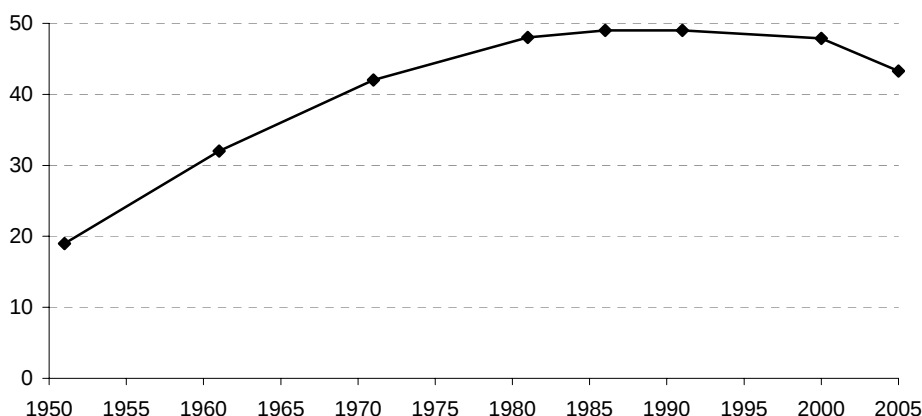
Vid omställning 90 lades en del spannmålsproduktion om till nöt- och fårhållning. Detta kan vara orsaken till den ökande arealen betesmark under början av 1990-talet. I samband med att miljöstödet för betesmark introducerades 1995 kan man se en markant ökning av arealen betesmark. Det bör påpekas att de egentliga betesmarkerna inte ökar i areal. Ökningen kan delvis bero på att skog och åkermark redovisas som betesmark.

Areal åkermark samt antal företag

Diagram 8. Areal åkermark (ha) samt antal företag. Källor: Jordbrukets produktionsförutsättningar i Stockholms län och Jordbruksstatistisk årsbok 2001 samt 2007.

Genomsnittsareal

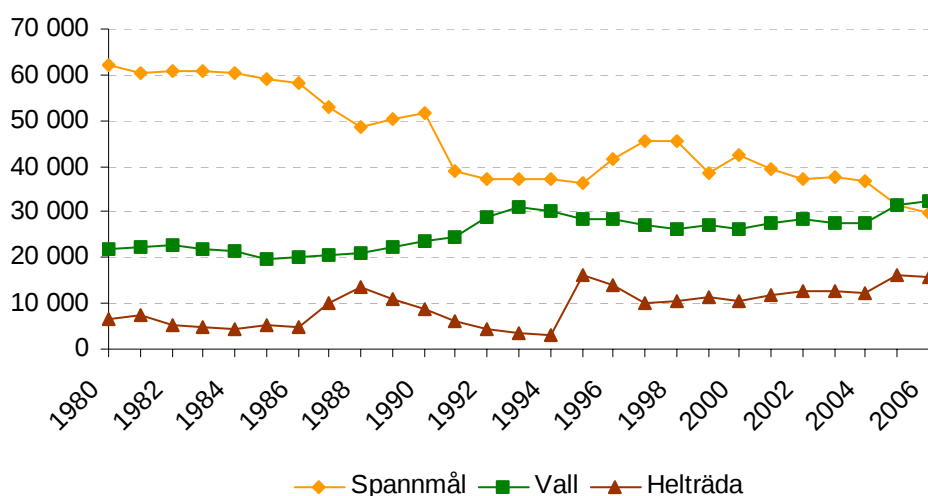

Diagram 9. Genomsnittsareal (antal ha/företag). Källor: Jordbrukets produktionsförutsättningar i Stockholms län och Jordbruksstatistisk årsbok 2001 samt 2007.

Mellan 1950 och 1980 har genomsnittsarealen per företag ökat. En medveten rationalisering av jordbruket utfördes genom politiska beslut för att få fram billiga livsmedel. Handelsgödsel och ny teknik infördes och enheterna blev färre och större.

Under de senaste åren har genomsnittsarealen minskat på grund av en ökad andel småbruk. Detta är troligen ett resultat av att fler företag kan söka stöd genom gårdsstödsreformen 2005.

Grödfördelning

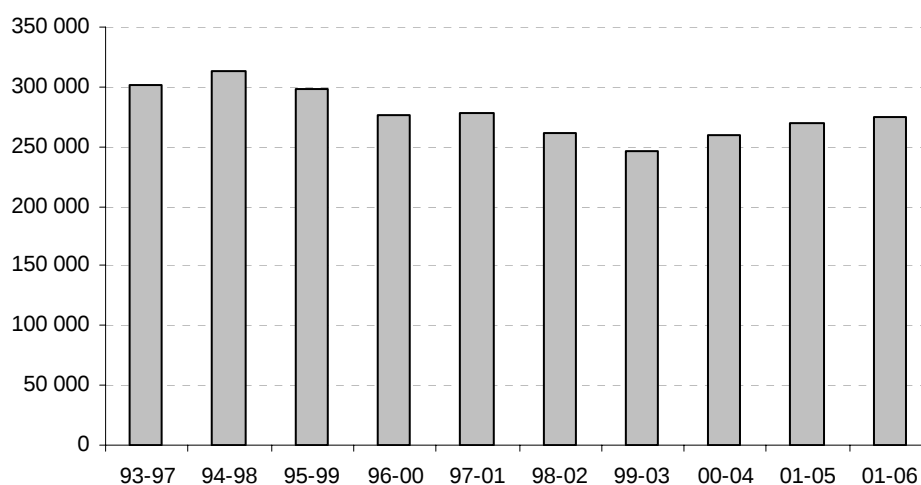
Diagram 10. Grödfördelning. Areal spannmål, vall samt helträda (ha). Källor: Jordbruksstatistisk årsbok 1981-2007.

I begreppet spannmål ingår både brödsäd och fodersäd. Med vall menas slåtter- och betesvall, samt grönfoder och frövall. Energiskog ingår inte i begreppet helträda. Arealen träda ökade under slutet av 1980-talet vilket troligen beror på bidrag för träda som infördes 1987. En del spannmålsproducerande marker lades även om till träda som följd av avregleringen och en skakigare marknad. Vid EU-inträdet 1995 kom ett trädeskrav på 10 procent. Under 1990-talet var det politiska målet att spannmålsproduktionen skulle minska genom omställning 90. Subventionerna togs bort för spannmål. För att få omställningsstöd lade en del producenter om till djurhållning av får och nöt, vilket kan vara orsaken till att vällen ökade under 1990-talet. Vid EU-inträdet 1995 ökade bidragen för spannmål och produktionen ökade.

Trädgårdsföretag

Trädgårdsnäringen i länet har genomgått en strukturrationalisering. Den officiella statistiken visar att antalet trädgårdsföretag har halverats under de senaste 25 åren medan arealen i stort sett varit oförändrad. Under år 2005 fanns det 127 trädgårdsföretag i länet, fördelat på 80 växthusföretag med en samlad växthusareal på ca 25 ha samt 47 frilandsföretag med en samlad odlingsareal på 150 ha. I växthusföretagen dominerar odling av krukväxter, utplanteringsväxter och blomsterlök. I länet finns 9 procent av landets produktion av krukväxter och utplanteringsväxter medan blomsterlökarna står för 25 procent av produktionen i landet. Drygt 30 procent av växthusföretagen i länet bedriver köksväxtodling. Av all kryddväxt- och kruksallatsodling i landet sker 50 procent i Stockholms län.

Areal skog

Diagram 11. Areal skog (ha). Källa: Skogmarksareal fördelad på län och ägar-kategori enl R-tax.xls, Skogsstyrelsens hemsida.

Riksskogstaxeringen är en stickprovsinventering, vilket medför att det förekommer stickprovfel.

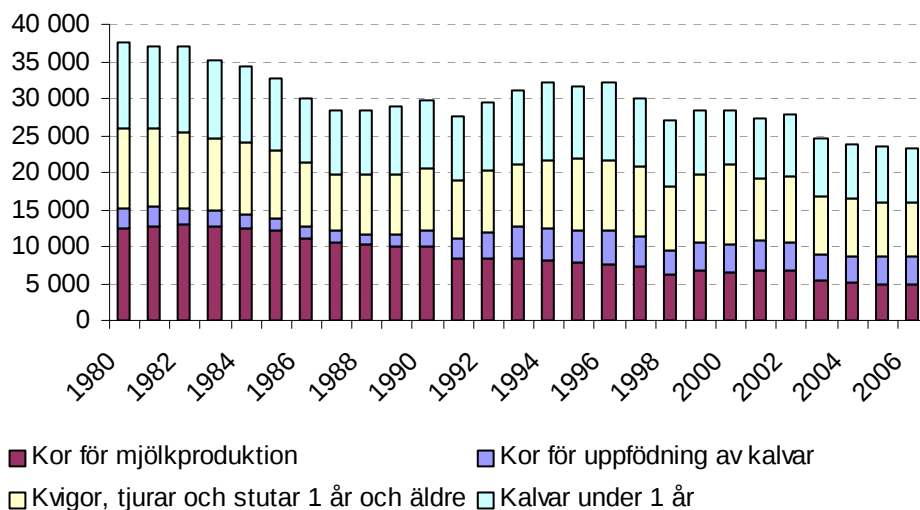
De redovisade uppgifterna är vanligen medeltal från fem års riksskogstaxeringar. De flesta uppgifter förnyas varje år, det vill säga det äldsta året i femårsmedeltalet utesluts och ett nytt år läggs till.

Arealen skogsmark har minskat något under senare år. Detta hänger samman med att naturreservat avsatts i stor omfattning. Arealer har därigenom flyttats över från ägoslaget "Skogsmark" till "Fridlyst område".

Husdjur

Antalet jordbruksföretag som håller djur samt antalet djur har minskat genom åren. Det finns få uppgifter om hästföretag eftersom det inte varit någon registreringsplikt innan införandet av hästpassen. För år 2004 finns en uppgift om att det fanns 27 300 hästar i länet. Detta kan jämföras med totalt 283 100 hästar i hela landet. Av det totala antalet hästar i länet var 6 712 hästar på jordbruk år 2003. Frågor kopplade till företagande med häst samt hästen som betesdjur kommer säkerligen att bli viktiga för jordbruket i Stockholms län i framtiden.

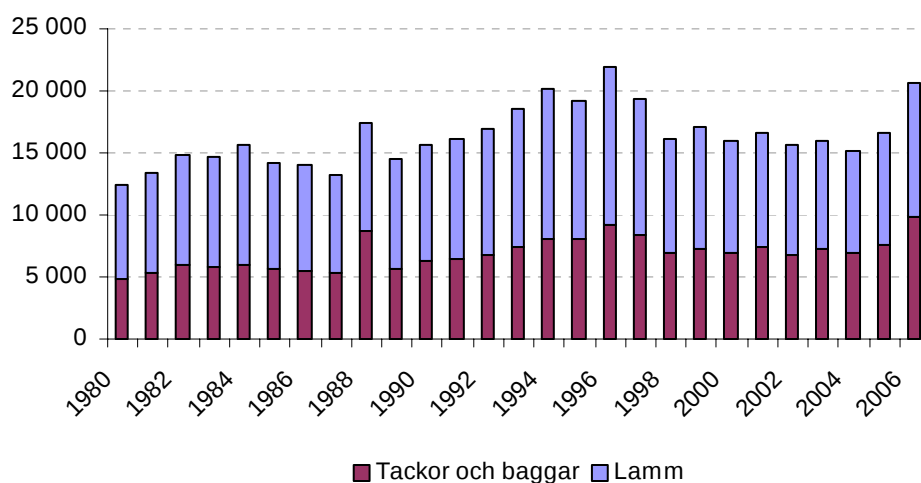
Antal nötkreatur

Diagram 12. Antal nötkreatur. Källor: Jordbruksstatistisk årsbok 1981-2007.

I omställning 90 var omläggning till djurhållning av nötkreatur och får ett godkänt omställningsalternativ, varför köttjuren ökar i antal i början av 1990-talet. Samtidigt kunde man få bidrag för att sluta med mjölkproduktion. Antalet mjölkkor minskar kontinuerligt under hela den redovisade perioden i diagram 12, främst på grund av försämrad lönsamhet. Antalet besättningar med mjölkkor har också minskat, men storleken på besättningarna har ökat något. Efter EU-inträdet 1995 har även antalet am- och dikor minskat.

Antal får

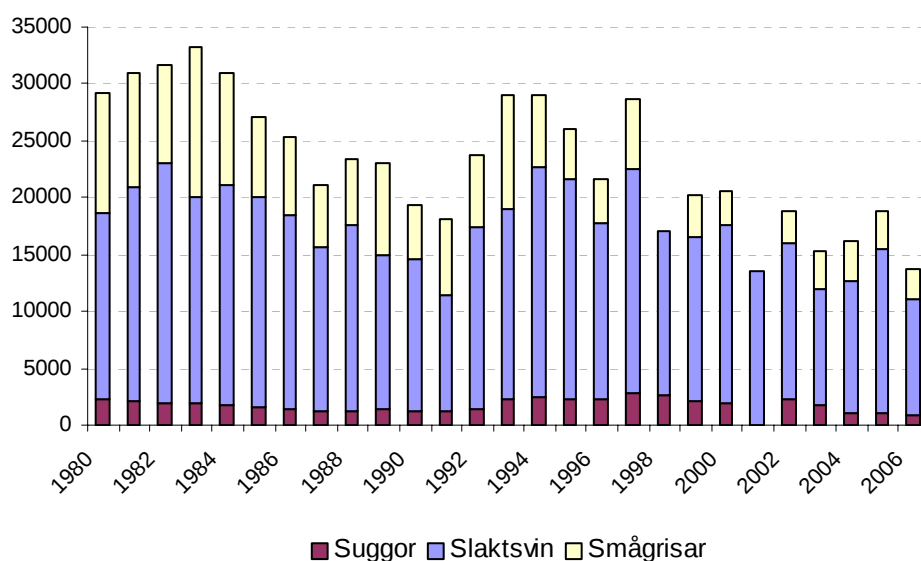

Diagram 13. Antal får. Källor: Jordbruksstatistisk årsbok 1981-2007.

I omställning 90 var omläggning till djurhållning av nötkreatur och får ett godkänt omställningsalternativ, varför antalet får ökar i början av 1990-talet. I samband med EU-inträdet 1995 kom tackbidraget som troligen ger utslag år 1996.

Ökningen 2005-2006 beror troligen på att det skett en lönsamhetsförbättring med ökad storlek på besättningarna som följd, samt ett antal mindre gårdar med får som söker stöd i och med gårdsstödreformen.

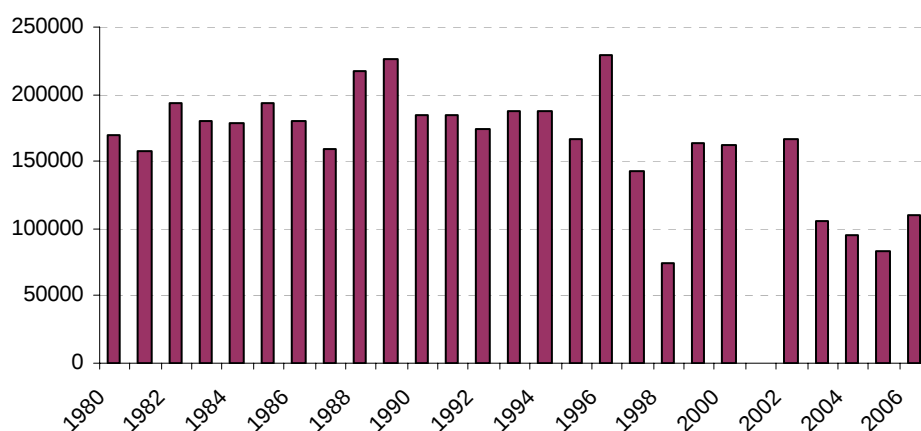
Antal svin

Diagram 14. Antal svin. Källor: Jordbruksstatistisk årsbok 1981-2007. Observera att det saknas uppgifter för smågrisar år 1998 och för suggor och smågrisar år 2001, samt för antal galtar.

Under 1980-talet försämras lönsamheten för grisproduktionen och antalet svin minskar. Grisproduktionen är marknadsstyrd och lönsamheten är nära sammankopplat med spannmålspriset. Ett högt pris på spannmål leder till dyrt foder, och man kan då se en minskning av antalet svin.

Antal värphöns

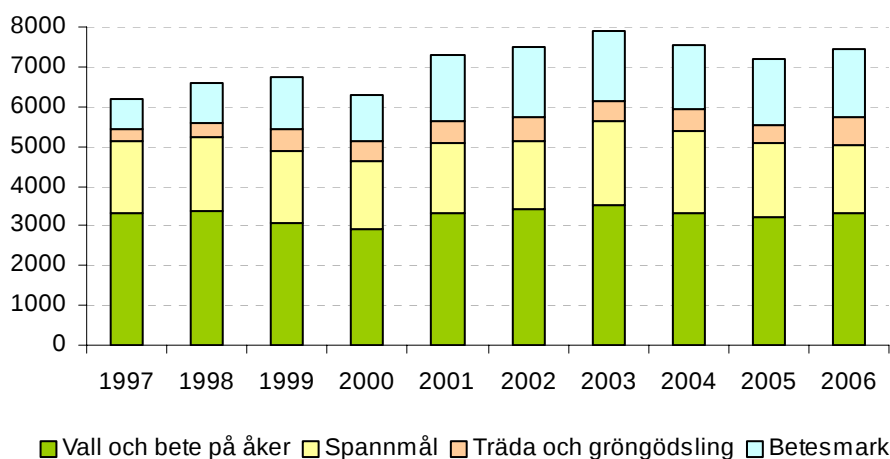

Diagram 15. Antal värphöns som är 20 veckor och äldre. Observera att kycklingar av värpras avsedda för äggproduktion inte är medtagna i diagrammet på grund av otillräcklig statistik för perioden. Slaktkycklingarna är få i förhållande till hönsen och är inte heller medtagna i diagrammet. För år 2001 finns ingen uppgift om antal värphöns. Källor: Jordbruksstatistisk årsbok 1981-2007.

Äggproduktionen är marknadsstyrd och följer spannmålspriserna. Antalet värphöns har minskat under de senaste tio åren på grund av försämrad lönsamhet. Stora företag lägger ner sin verksamhet.

Ekologisk produktion

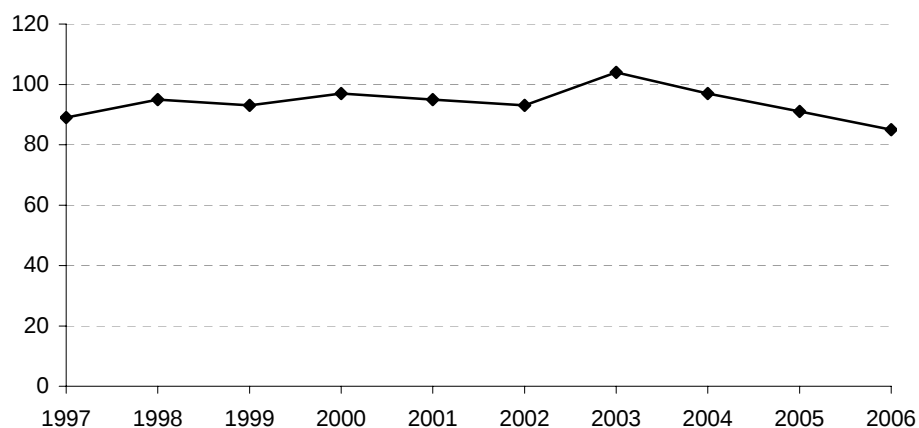
KRAV-godkänd jordbruksareal

Diagram 16. KRAV-godkänd jordbruksareal (ha). Källor: Jordbruksstatistisk årsbok 2001-2007 och KRAV-statistik 1997-1999.

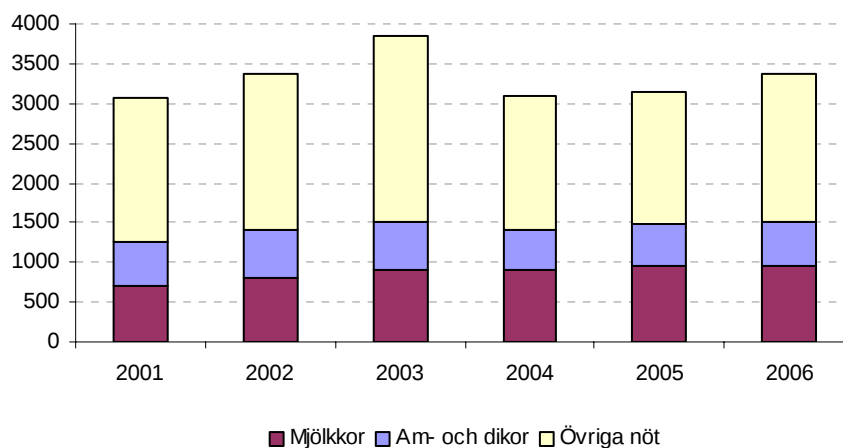
Mellan år 2000 och 2003 ökar arealen KRAV-godkänd areal. Detta kan bero på det grödrelaterade eko-stödet. Under de senaste åren har lönsamheten försämrats för de ekologiska producenterna.

Antal KRAV-anslutna gårdar

Diagram 17. Antal KRAV-anslutna producenter. Källor: Jordbruksstatistisk årsbok 2001-2007 och KRAV-statistik 1997-1999.

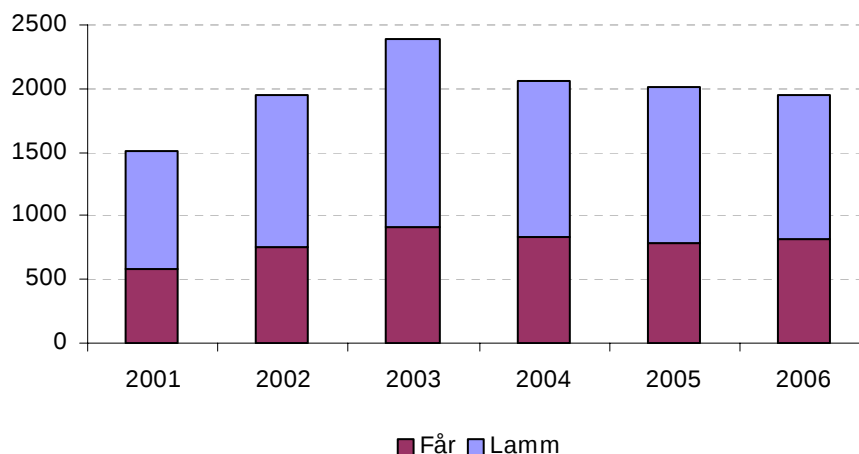
Antal KRAV-godkända nötkreatur

Diagram 18. Antal KRAV-godkända nötkreatur. Källor: Jordbruksstatistisk årsbok 2002-2007.

De KRAV-godkända mjölkkorna ökar i antal i Stockholms län. En stor andel av mjölkkorna är KRAV-godkända om man jämför med övriga Sverige.

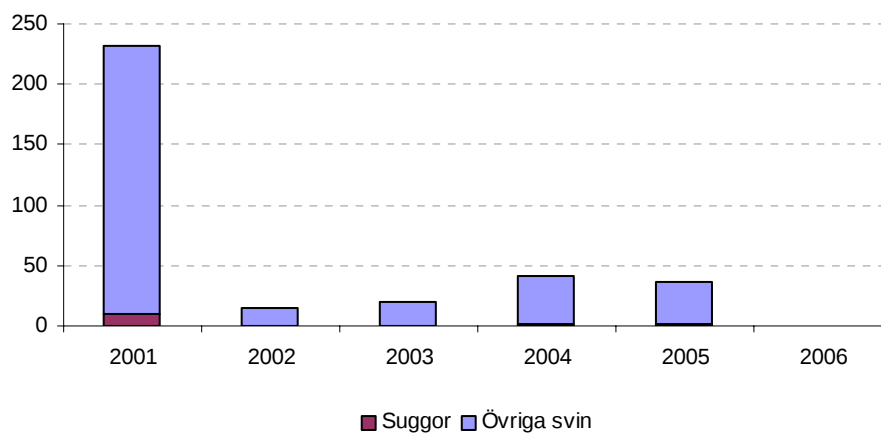
Antal KRAV-godkända får

Diagram 19. Antal KRAV-godkända får. Källor: Jordbruksstatistisk årsbok 2002-2007.

Både nötkreatur och får ökade i antal mellan 2001 och 2003. Detta kan bero på det grödrelaterade eko-stödet.

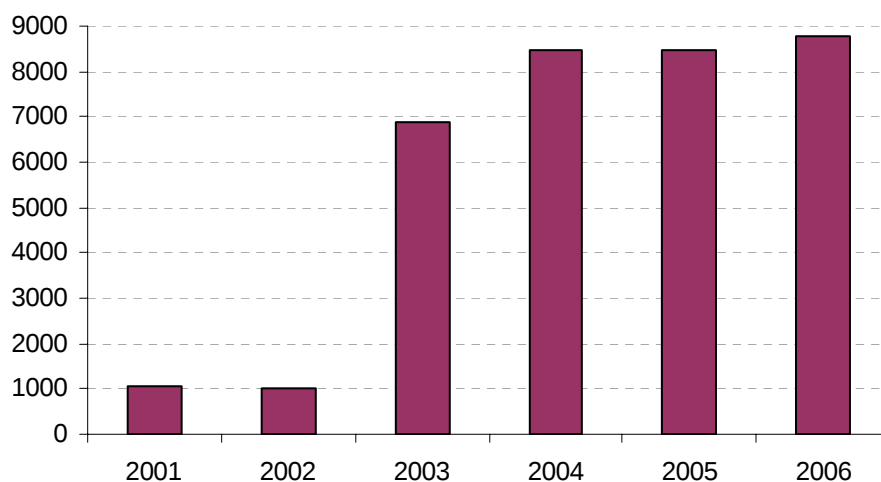
Antal KRAV-godkända svin

Diagram 20. Antal KRAV-godkända svin. Källor: Jordbruksstatistisk årsbok 2002-2007.

De KRAV-godkända svinen i länet är väldigt få och varierar mycket mellan åren. År 2006 fanns det inga KRAV-godkända svin enligt statistiken.

Antal KRAV-godkända värphöns

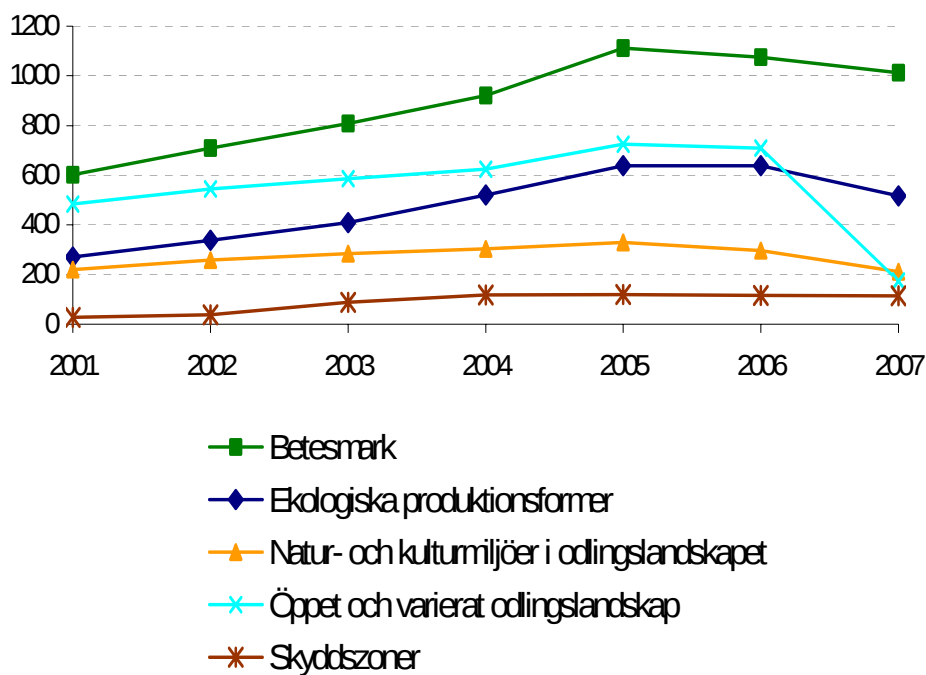

Diagram 21. Antal KRAV-godkända värphöns. Källor: Jordbruksstatistisk årsbok 2002-2007.

Under de sista fem åren har ett antal ekologiska äggproducenter börjat agera på den lokala marknaden som följd av en ökad efterfrågan.

EU-stöd

Antal brukare som söker miljöersättningar

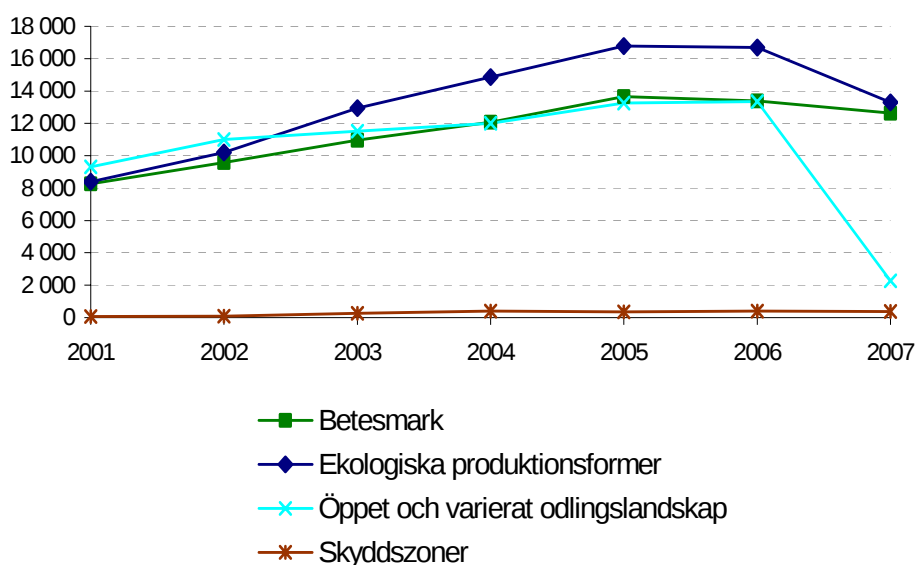

Diagram 22. Antal brukare som söker miljöersättningar. Miljöersättningen för vall är inte med i denna statistik. Källor: DAWA-rapporter och SAM statistik 2007.

Statistiken om miljöersättningar baseras på ansökningar i programperiod 2001-2005 med förlängning 2006, samt programperiod 2007-2011. Detta innebär att endast åtaganden som ingicks år 2001 eller senare är med i diagram 22 och 23. En del av miljöersättningarna har haft en tidigare programperiod med åtaganden som löper parallellt med den nya, men dessa syns alltså inte i diagrammet.

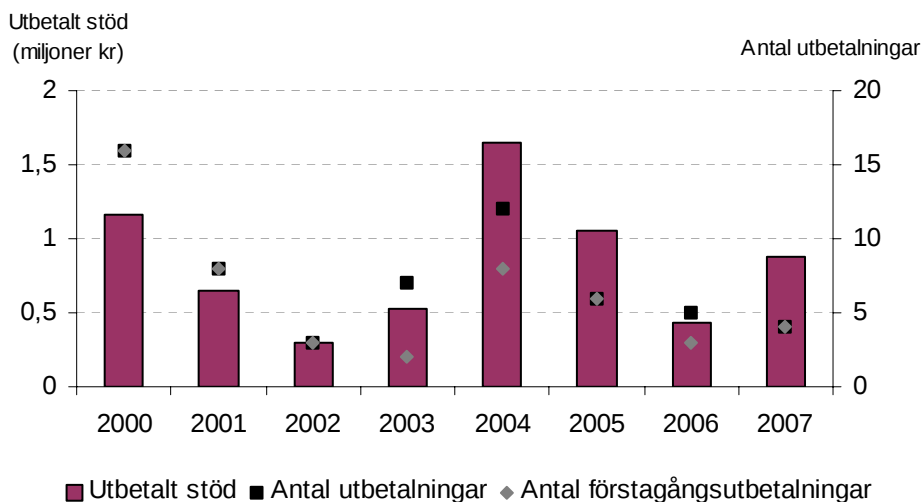
Miljöersättningen för öppet och varierat landskap finns inte med i programperioden 2007-2011. Ett motsvarande stöd som finns idag är miljöersättningen för vall, detta stöd är dock inte med i denna statistik.

Ansökt areal miljöstöd

Diagram 23. Ansökt areal miljöstöd (ha). Miljöersättningen för vall är inte med i denna statistik. Källor: DAWA-rapporter och SAM statistik 2007.

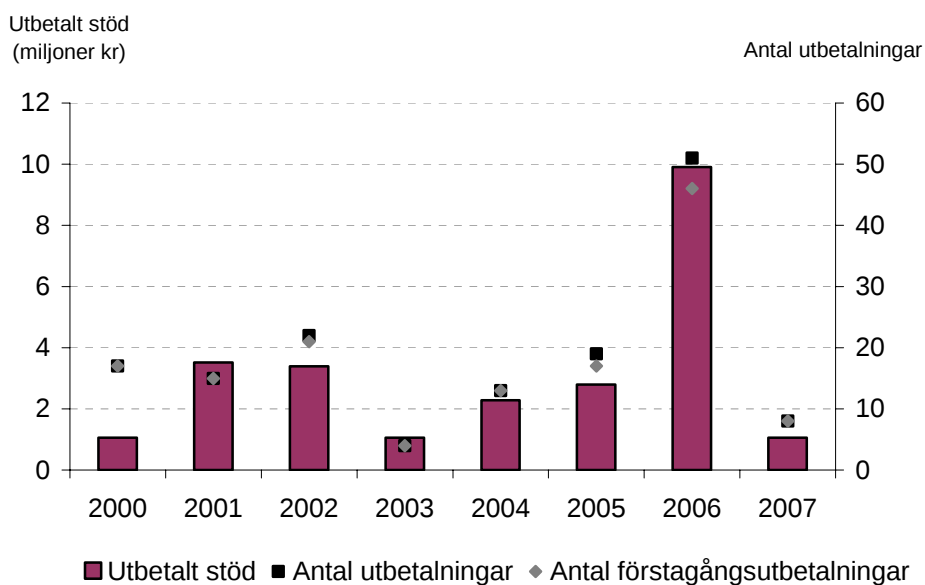
Antal utbetalningar av startstöd, samt utbetalt stöd

Diagram 24. Antal utbetalningar av startstöd, samt utbetalt startstöd (miljoner kr). Källa: Sammanställning av ansökningar om LBU-stöd.

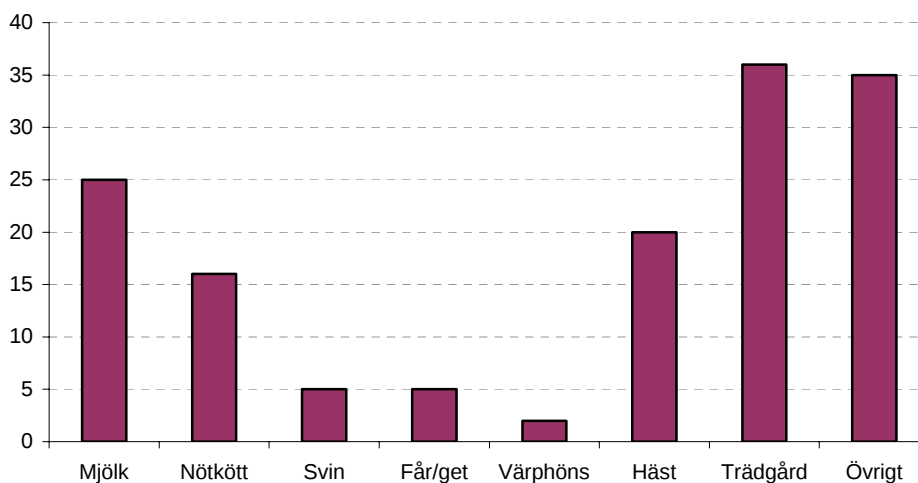
Samma företag kan få fler utbetalningar inom samma beslut, därför redovisas både antal utbetalningar och förstagångsutbetalningar. Antal förstagångsutbetalningar motsvarar antal beviljade stöd, men beviljandet kan ha skett ett annat år än första utbetalning.

Antal utbetalningar av investeringsstöd samt utbetalt stöd

Diagram 25. Antal utbetalningar av investeringsstöd, samt utbetalt investeringsstöd (miljoner kr). Källa: Sammanställning av ansökningar om LBU-stöd.

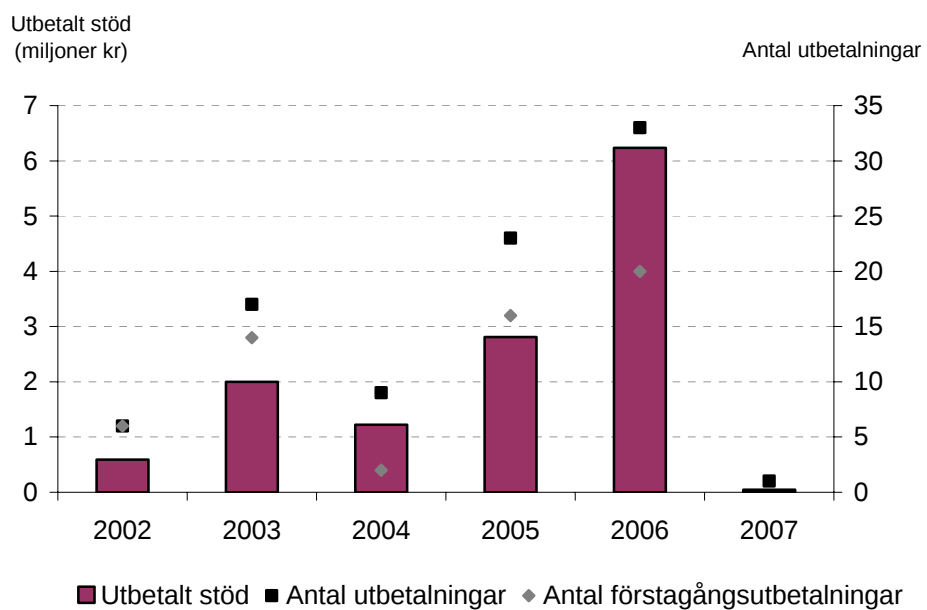
Investeringsstöd som har beviljats, områdesvis 2000-2007

Diagram 26. Antal investeringsstöd som har beviljats inom olika områden 2000-2007. Källa: Sammanställning av ansökningar om LBU-stöd.

Inom begreppet övrigt ingår biobränsleanläggningar inom jordbruket, lokaler för uthyrning och övriga jordbruksverksamheter.

Antal utbetalningar av projektstöd, samt utbetalt stöd

Diagram 27. Antal utbetalningar av projektstöd, samt utbetalt projektstöd (miljoner kr). Källa: Sammanställning av ansökningar om LBU-stöd.

I ett fåtal fall har det blivit aktuellt med återkrav av delar av utbetalt projektstöd. Dessa är inte medtagna i diagrammet.

Jordbruket i Stockholms skärgård

Statistiken om jordbruket i skärgården baseras på inkomna ansökningar om EU-stöd för år 2004. Svårigheten att sammanställa hur jordbruket i skärgården verkligen ser ut är bl.a. att definiera vad som tillhör skärgården och vad som är fastland. Det kan till exempel vara så att brukaren har brukscentrum på fastlandet vilket gör att han inte tas med i denna sammanställning trots att företaget brukar mark och/eller håller djur på bete på öar. Totalt ingår 118 brukare i 2004 års sammanställning.

Statistiken om antalet djur kan vara missvisande eftersom det kan finnas fler djur än vad brukarna har bidragsrätter för.

Skärgården är i 2004 års sammanställning uppdelad i fyra grupper:

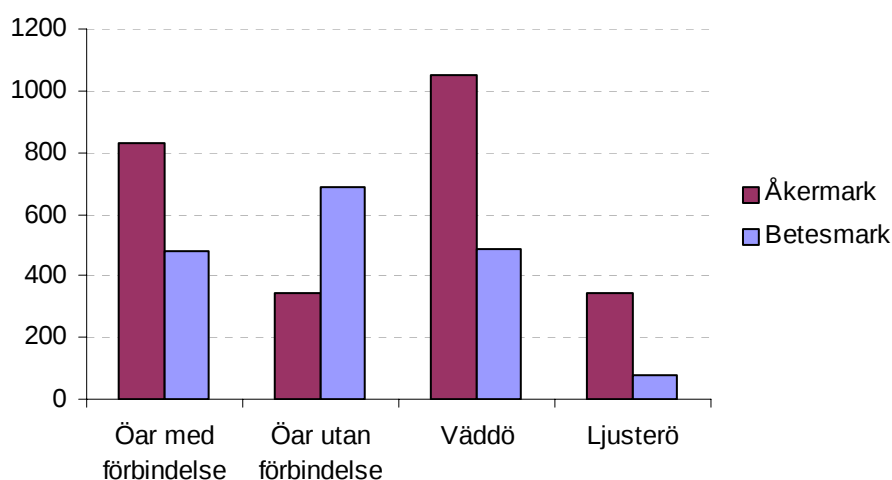
- Öar utan förbindelse t ex saknar bro, tunnel eller allmän färja
- Öar med fast förbindelse t ex bro, tunnel eller allmän färja
- Vaddö
- Ljusterö

Till öar utan förbindelse räknas följande öar: Arholma, Lidö, Tjockö, Marö, Vidinge, Högmarsö, Norröra, Löparö, Edö, Idholmen, Ingmarsö, Brottö, Svartsö, Möja, Skarpö, Hjälmsö, Lådna, Karklö, Grinda, Tynningö, Gällnö, Runmarö, Nämdö, Kymmendö, Ornö, Vitsgarn, Björnholmen, Utö, Rånö.

Till öar med fast förbindelse räknas följande öar: Singö, Fogdö, Björkö, Yxlan, Blidö, Djurö, Dalarö, Muskö samt Torö.

Öarna Vaddö och Ljusterö redovisas var och en för sig, eftersom de har betydande arealer åker- och betesmark.

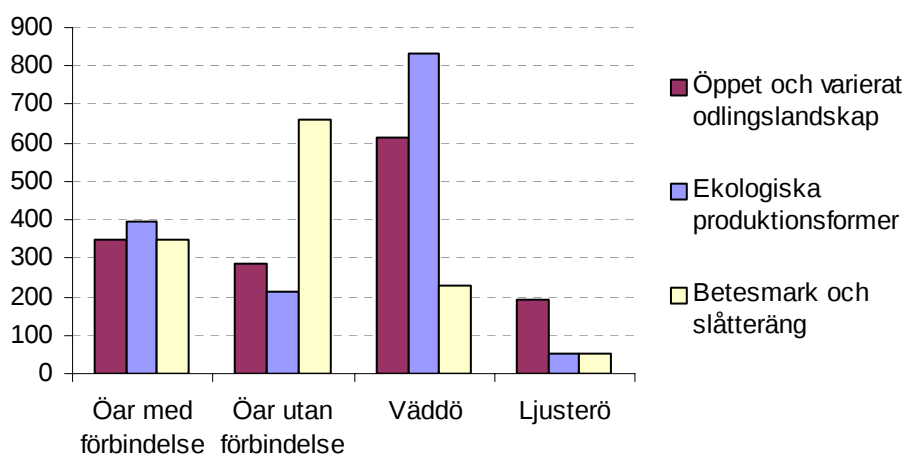
Ansökt areal åker- och betesmark 2004

Diagram 28. Ansökt areal åker- och betesmark 2004 (ha). Källa: Sammanställning av ansökningar om EU-stöd 2004.

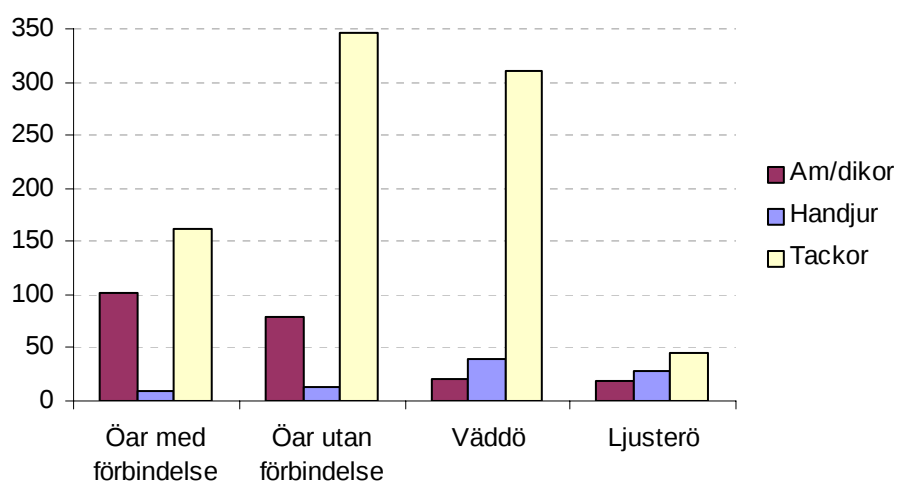
Detta diagram visar att det är mer åkermark och mindre betesmark på öar med förbindelse, medan det är mer betesmark och mindre åkermark på öar utan förbindelse. Detta beror på svårigheten att transportera maskiner och redskap till öar utan fast förbindelse.

Ansökt areal miljöstöd 2004

Diagram 29. Ansökt areal miljöstöd 2004 (ha). Källa: Sammanställning av ansökningar om EU-stöd 2004.

Antal djur i ansökningar om EU-stöd 2004

Diagram 30. Antal djur i ansökningar om EU-stöd 2004. Källa: Sammanställning av ansökningar om EU-stöd 2004.

Källförteckning

Jordbrukets produktionsförutsättningar i Stockholms län, skrift från Lantbruksenheten 1992-09-29.

Jordbruksstatistisk årsbok, 1981-1994. Sveriges officiella statistik, Statistiska centralbyrån.

Jordbruksstatistisk årsbok, 1995-1998. Sveriges officiella statistik, Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden, Statistiska centralbyrån.

Jordbruksstatistisk årsbok, 1999-2007. Sveriges officiella statistik, Jordbruksverket, Statistiska centralbyrån.

Jordbruksverket, Landsbygdsavdelningen. DAWA-rapport 2004-03-18, länsvis. [<http://ladan.sjv.se>] 2007-12-11

Jordbruksverket, Landsbygdsavdelningen. DAWA-rapport 2004-03-22, kommunvis. [<http://ladan.sjv.se>] 2007-12-11

Jordbruksverket, Landsbygdsavdelningen. DAWA-rapport 2005-02-14, länsvis. [<http://ladan.sjv.se>] 2007-12-11

Jordbruksverket, Landsbygdsavdelningen. DAWA-rapport 2006-02-14, länsvis. [<http://ladan.sjv.se>] 2007-12-11

Jordbruksverket, Landsbygdsavdelningen. DAWA-rapport 2006-10-10, länsvis. [<http://ladan.sjv.se>] 2007-12-11

Jordbruksverket, Landsbygdsavdelningen. DAWA-rapport 2006-10-17, kommunvis. [<http://ladan.sjv.se>] 2007-12-11

Jordbruksverket. SAM statistik 2007, Ansökningar per ärendetyp och ansökanstyp 2007-05-31. [<http://ladan.sjv.se>] 2008-01-16

Jordbruksverket. SAM statistik 2007, Markanvändning per ärendetyp 2007-08-06. [<http://ladan.sjv.se>] 2008-01-16

Jordbruksverket. Statistiska meddelanden, Hästar och anläggningar med häst 2004. JO24SM0501.

Jordbruksverket. Statistiska meddelanden, Priser på jordbruksmark. JO38SM0501, JO38SM0601, JO38SM0701.

Jordbruksverket. Statistiska meddelanden, Trädgårdsproduktion 2005. JO33SM0601.

Länsstyrelsen i Stockholms län. [<http://www.ab.lst.se>] 2007-12-13

Länsstyrelsen i Stockholms län. Sammanställning av ansökningar om EU-stöd 2004. Jim Bingham och Lars Carlsson, Lantbruksenheten.

Länsstyrelsen i Stockholms län. Sammanställning av ansökningar om LBU-stöd. Christina Sjöstrand och Lars Carlsson, Lantbruksenheten.

SCB:s statistikdatabas. [<http://www.ssd.scb.se/databaser/makro/start.asp>]
2007-12-14

Skogsstyrelsen. Skogmarksareal fördelad på län och ägarkategori enl R-tax.
[<http://www.skogsstyrelsen.se>] 2008-01-10

Länsstyrelsens rapportserie

Utkomna rapporter under 2008

1. BoJämt – Om jämställdhet i fysisk samhällsplanering, *socialavdelningen*.
2. Flodnejonöga – Utbredning och framtid i Stockholms län, *miljöavdelningen*.
3. Marin naturinventering av Nätterö, *miljöavdelningen*.
4. Marin naturinventering av Stora Nassa, *miljöavdelningen*.
5. Båtlivets inverkan på havsbottnarna i Stora Nassa, *miljöavdelningen*.
6. Samhällsviktig verksamhet i Stockholms län, *räddnings- och säkerhetsavdelningen*.
7. Årsrapport 2007 - Informationcentralen för Egentliga Östersjön, *miljöavdelningen*.
8. Mnemosynefjärilen i Uppland - Historik och nuvarande utbredning, *miljöavdelningen*.
9. Barnuppdraget i Stockholms län, *socialavdelningen*.
10. När unga missbrukar - utred, agera och dokumentera, *socialavdelningen*.
11. Sammanställning av Bostadsmarknadsenkäten Stockholms län 2007, *socialavdelningen*.
12. Föreordade områden - inventering av gruvbranschen i Stockholms län, *miljöavdelningen*.
13. Strategier för enskilda avlopp - Jämförande analys av arbetet i Stockholms läns kustkommuner, *miljöavdelningen*.
14. Utvärdering av Örebro Preventionsprogram. Fas 1 : Ett assyriskt/syrianskt kulturellt perspektiv i Södertälje, *socialavdelningen*.
15. Kunskapscentrum om små avlopp – en förstudie, *miljöavdelningen*.
16. Förbättring av enskilda avlopp inom Norrtälje kommuns skärgårdsområde, *miljöavdelningen*.
17. Universitet och högskolor i Stockholms län - läget i länet 2006, *avdelningen för regional utveckling*.
18. Betesdjur i Stockholms skärgård, *miljöavdelningen*.
19. Renare avlopp ger friskare hav – åtgärder för att minska enskilda avlopps påverkan på havsmiljön, *miljöavdelningen*.
20. Strategiska åtgärder mot belastning från enskilda avlopp – MIKE BASIN- modellen testad på Åbyån i Södertälje, *miljöavdelningen*.
21. Planeringsunderlag för åtgärder mot belastning från enskilda avlopp – utveckling av VeVa-verktyget genom studie av Åbyån i Södertälje, *miljöavdelningen*.
22. Jordbruket i Stockholms län, *miljöavdelningen*.

Stockholms län har genom sin närhet till huvudstaden särskilda förutsättningar som i många avseenden påverkar regionens landsbygd och dess utveckling. Storstaden ger goda möjligheter i form av kommunikationer samt efterfrågan på arbetskraft, service och varor.

En statistisk sammanställning är ett användbart verktyg när man vill följa utvecklingen av företagen på landsbygden och mäta effekterna av olika åtgärder i landsbygdsprogrammet.

Denna sammanställning innehåller statistik om jordbruksmarken i Stockholms län, växtodlingen och husdjuren, jordbruksföretagen och dess företagare, EU-stöden, ekologisk produktion samt jordbruket i skärgården. Den vänder sig i första hand till företagare på landsbygden, men kan även vara användbar för olika myndigheter och andra organisationer.

Detta material har delvis
finansierats med EU-medel

*Mer information kan du få av
Länsstyrelsens lantbruksenhet
Tfn: 08- 785 40 00
Rapporten finns endast som pdf på vår hemsida
www.ab.lst.se/publikationer*

ISBN 978-91-7281-319-9

*Adress
Länsstyrelsen i Stockholms Län
Hantverkargatan 29
Box 22 067
104 22 Stockholm, Sverige
Tfn: 08- 785 40 00 (vxl)
www.ab.lst.se*